

BIJLAGE: Brief van de Kamer aan het kabinet

Den Haag,

Aan de minister voor Klimaat en Energie

Betreft: Burgerforum klimaat- en energiebeleid.

Geachte heer Jetten,

In uw brief, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), d.d. 4 juli 2022 over de kabinetsinzet burgerfora bij klimaat- en energiebeleid (Kamerstuk 32813, nr. 1084) geeft u aan dat het kabinet met de Kamer wil verkennen of, en zo ja hoe met burgerfora over klimaat- en energiebeleid aan de slag kan worden gegaan.

Uw brief is door de commissie voor Economische Zaken en Klimaat (EZK) in behandeling genomen. Een voorbereidingsgroep bestaande uit zes leden van de vaste commissie voor EZK en twee leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft met u en de minister van BZK informele gesprekken gevoerd. Met de resultaten van die gesprekken heeft de commissie voor EZK ingestemd en aan het Presidium voorgelegd. De resultaten van deze gesprekken zijn in het Presidium besproken en vervolgens aan de Kamer voorgelegd. Hierbij treft u de reactie van de Kamer aan.

De Kamer ziet net als het kabinet kansen voor een burgerforum klimaat- en energiebeleid. Het rapport van de adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid¹ ingesteld naar aanleiding van de motie Agnes Mulder c.s.² concludeert dat een burgerforum een waardevolle bijdrage kan zijn aan onze democratie. Tegelijk ziet de Kamer ook dat een niet goed georganiseerd burgerforum voor teleurstelling kan zorgen. Daarom stelt de Kamer een aantal randvoorwaarden aan de opzet en uitvoering van zo'n burgerforum.

Deze randvoorwaarden zijn:

- Kabinet en Kamer zijn het eens over het doel en de vraagstelling van het burgerforum.
- De Kamer krijgt instemmingsrecht op belangrijke onderdelen van het ontwerp.
- Kabinet en Kamer zullen niet inhoudelijk sturen. De ondersteuning van het burgerforum wordt belegd bij een onafhankelijk secretariaat.
- Wat betreft de opvolging van het burgerforum committeert het kabinet zich aan een motiveringsplicht en de Kamer aan een besprekingsplicht.

Deze randvoorwaarden worden in het vervolg van deze brief nader toegelicht.

¹ Betrokken bij klimaat, Eindrapportage adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid, maart 2021

² Motie van het lid Agnes Mulder c.s. over de mogelijkheden van burgerpanels, 7 oktober 2020 (Kamerstuk 32813, nr. 578)

Doel- en Vraagstelling

Het hoofddoel van het burgerforum is het adviseren over een lastig vraagstuk op het gebied van klimaat en energie. Dit vraagstuk heeft voldoende aandacht voor de aspecten betaalbaarheid en rechtvaardigheid en richt zich bij voorkeur op het thema duurzame consumptie en circulariteit.

Consumptie is een thema dat de hele samenleving raakt. Het is ook een thema waar burgers heel direct mee te maken hebben. Keuzes over het aanschaffen van spullen en voedsel zijn onderdeel van het dagelijks leven wat het een goed thema maakt voor een burgerforum. Daarnaast leent dit thema zich ook om meer fundamentele vragen te stellen over betaalbaarheid, rechtvaardigheid en in hoeverre en hoe deze keuzes beïnvloed mogen en kunnen worden door overheidsbeleid. Verder is het belangrijk dat het vraagstuk zich richt op een thema waarbij voldoende ruimte is om de adviezen ook in beleid om te zetten. Duurzame consumptie is zo'n thema omdat hier nog niet veel beleid vast ligt. Tenslotte betreft het een vraagstelling op hoofdlijnen waarbij de beleidskaders en dilemma's duidelijk zullen worden geschetst. Binnen deze kaders kan het burgerforum de vraagstelling verder uitwerken en eigen accenten leggen.

Een subdoel van dit burgerforum is nagaan of en hoe een burgerforum kan bijdragen aan democratische vernieuwing. De heer Alex Brenninkmeijer, de voorzitter van de adviescommissie Burgerbetrokkenheid bij klimaatbeleid, schreef in zijn voorwoord bij het eindrapport van de adviescommissie: "Als burgerfora serieus worden aangepakt, kan betrokkenheid van burgers vergroot worden, kan het draagvlak voor maatregelen verbreed worden en kan ook geprofiteerd worden van de kennis in de samenleving om klimaatmaatregelen wat betreft ontwerp en uitvoering zo goed mogelijk aan te laten sluiten. Bovendien kan de ervaring met burgerfora ertoe bijdragen dat de dialoog in onze samenleving versterkt wordt en tegenstellingen die in de (digitale) media makkelijk opspelen – bijvoorbeeld rond klimaatmaatregelen – makkelijker overbrugd kunnen worden."

Ontwerp

Het kabinet is de formele opdrachtgever voor de uitvoering van het burgerforum. Het ontwerp op hoofdlijnen van het burgerforum wordt door het kabinet aan de Kamer voorgelegd. Het kabinet gaat pas over tot de uitvoering nadat de Kamer met dit ontwerp heeft ingestemd. Hieronder worden een aantal belangrijke onderdelen van het ontwerp toegelicht.

Onafhankelijk secretariaat

Kabinet en Kamer zullen niet inhoudelijk sturen op ontwerp en uitvoering. Om dit te borgen dient het burgerforum ondersteund te worden door een onafhankelijk secretariaat. De opdrachtgever borgt de onafhankelijkheid van dit secretariaat en zal de wijze waarop dit wordt geborgd in het ontwerp op hoofdlijnen aan de Kamer voorleggen.

Voorzitter burgerforum

Een belangrijk aspect bij het ontwerp is de keuze voor een voorzitter. De keuze voor een voorzitter is aan het kabinet. Het kabinet stelt een profielschets op, die aan de Kamer ter goedkeuring wordt voorgelegd alvorens de voorzitter door het kabinet wordt geworven.

De profielschets bevat in ieder geval de volgende eisen:

- Een ervaren voorzitter

- Integer
- Onafhankelijk
- Verbindend
- Stelt zich in dienst van het burgerforum
- Herkenbaar en aansprekend
- Geen duidelijk profiel op klimaatbeleid of het onderwerp van het burgerforum

Deelnemers

Bij de selectie van deelnemers aan het burgerforum dient naar een zo goed mogelijke dwarsdoorsnede van de bevolking te worden gestreefd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van loting. Deze loting wordt zo vormgegeven dat er een zo representatief en divers mogelijke groep burgers deelneemt aan het burgerforum. Ook moeten mensen met verschillende visies op het onderwerp van het burgerforum in de selectie voorkomen. Een goede vraagstelling moet zorgen voor voldoende belangstelling vanuit verschillende groepen in de maatschappij. De wijze van selectie wordt nog aan de Kamer voorgelegd. Kamerleden en bewindspersonen zullen niet aan het burgerforum deelnemen.

Experts

Het is belangrijk dat het burgerforum op een transparante manier neutrale en onafhankelijke informatie aangereikt krijgt. De informatievoorziening en het aantrekken van experts moet op onafhankelijke wijze gebeuren. De wijze waarop dit gebeurt wordt nog aan de Kamer voorgelegd als onderdeel van het ontwerp op hoofdlijnen. Het burgerforum kan ook zelf deskundigen aandragen.

Onafhankelijke uitvoering en ondersteuning

Het secretariaat van het burgerforum moet worden belegd bij een onafhankelijk secretariaat (zie hiervoor). De betrokken vakdepartementen dienen voldoende budget en tijd beschikbaar te stellen voor organisatie van het burgerforum en faciliteiten/financiële compensatie voor de deelnemers, zoals kinderopvang en reiskosten.

Er worden nog verdere afspraken gemaakt over op welke wijze Kamer en kabinet betrokken blijven tijdens de uitvoering van het burgerforum. Vanuit Kamer kunnen rapporteurs worden benoemd die de uitvoering volgen. Deze rapporteurs en de betrokken bewindspersonen kunnen tijdens het proces periodiek contact houden met het burgerforum en zich laten informeren over de voortgang. Daarbij zal het uitsluitend gaan over het procesverloop en niet over de inhoud om inhoudelijke sturing te voorkomen.

Opvolging van het advies van het burgerforum

- Het kabinet geeft een reactie op het advies van het burgerforum. In deze reactie wordt voor iedere aanbeveling afzonderlijk schriftelijk gemotiveerd hoe hiermee wordt omgegaan.
- De Kamer bespreekt het advies en de kabinetsreactie daarop in een debat met het kabinet.
- De uitvoering van het burgerforum wordt door een onafhankelijke organisatie gemonitord en geëvalueerd. De evaluatie-opzet wordt aan de Kamer voorgelegd.

Na ontvangst van uw reactie op deze brief gaat de Kamer graag met u in debat over de instelling van een burgerforum klimaat- en energiebeleid.

Hoogachtend,

Vera Bergkamp

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal